

Startnota van Retexbel: De UPV-organisatie voor Kledij, Huishoudlinnen en Schoenen in België

In het kader van de Europese Textielstrategie worden de lidstaten van de EU verplicht om, via een herziening van de Kaderrichtlijn voor Afvalstoffen (Waste Framework Directive, WFD), maatregelen te nemen om het afvalbeheer van textielproducten aan te pakken. Met de herziening van de WFD wordt de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) voor textiel ingevoerd.

Met de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid worden producenten en importeurs verantwoordelijk voor de volledige levenscyclus van hun producten, inclusief de afvalfase. Met de verwachte implementatie in 2028 hebben de federaties Comeos, Creamoda en Fedustria, samen met Recydata, besloten om proactief te handelen op deze invoering en de sector daarop voor te bereiden. Dit leidde tot de oprichting van Retexbel.

De uitdaging is om een UPV op te zetten die zowel concrete resultaten oplevert als financieel efficiënt en haalbaar is voor de producenten (UPV-plichtigen).

1. Basisprincipes voor het opzetten van Retexbel

- Databeheer verloopt op een **veilige en confidentiële** manier via een **beveiligd, nationaal en digitaal** aangifteloket.
- **Vrije markt** laten spelen met respect voor bestaande operationele relaties.
- De UPV gaat een **resultaatsverbintenis** aan en geen middelenverbintenis.
- De **UPV** wordt in **België** van kracht op de **datum** zoals voorzien in de **Waste Framework Directive** (wellicht begin 2028) (dus geen gold-plating).
- **Scope** (kledij, huishoudlinnen en schoenen) zal bepaald worden door de Waste Framework Directive (WFD). België zal de scope, zoals deze is gedefinieerd in de WFD, toepassen.
- **Eerste meetjaar 2028:** De Put on Market wordt gemeten op basis van de tonnages op de markt gebracht in 2027.
- Dataverzameling van **operationele cijfers** bij de inzamelaars/ sorteerdere/ traders en recycleurs **in 2028** met het oog op het in kaart brengen van het operationele luik van Retexbel.
- De drie gewesten moeten samenwerken en gemeenschappelijke doelstellingen implementeren in een **interregionaal samenwerkingsakkoord (ISA)**.
- **UPV-bijdrage of eco-contributie** voor het **op de Belgische markt** brengen van textiel met **terugbetalingsmogelijkheid bij export**.
- **Eco-modulatie** is belangrijk, via een gefaseerde aanpak en afstemming op EU-niveau.

- Streven naar een **maximale harmonisatie** met UPV-systemen uit andere landen en naar een “one-stop-shop” op Europees niveau.
- **Geen verplichte aparte factuurvermeldingen** bij verkoop aan consumenten.
- **Vrijwillige inzameling door producenten en eindverkopers.**
- Maximaal gebruik maken van het **bestaande inzamelnetwerk van straatcontainers.**
- **Administratieve last** tot een **minimum** beperken.
- Governance: Retexbel = overlegplatform met alle stakeholders, maar principe “**de betaler beslist**”.

2. Uitdagingen voor Retexbel

Op basis van overleg doorheen 2024 met de vertegenwoordigers van alle stakeholders in de keten (producenten, inzamelaars/sorteercentra (Denuo, Ressources, Herwin), recycleurs, zijn onderstaande uitdagingen geïdentificeerd:

2.1. Economische context

De selectieve inzameling en verdere verwerking van textiel staan onder toenemende druk als gevolg van:

- De recent sterk dalende kwaliteit van het ingezamelde textiel door de opkomst van de Aziatische webshops en online marktplaatsen die de markt overspoelen met **goedkope kleding van heel lage kwaliteit**. Dit bemoeilijkt het hergebruik en de recyclage. Daardoor daalt ook de waarde van het selectief ingezamelde textiel sterk en komen de contracten tussen gemeenten/intercommunales en inzamelaars onder druk. De inzamelaars zien hun inkomsten dalen en hun kosten stijgen.
- **Toenemende vervuiling en zwerfvuil rond textielcontainers**, met extra kosten als gevolg.

Ook producenten zien hun omzet en marges dalen, voornamelijk maar niet exclusief, als gevolg van de concurrentie van e-commerce platformen die textiel van heel lage kwaliteit, aan onvoorstelbaar lage prijzen op de markt brengen. Ook aanhoudende kostenstijgingen, dalende koopkracht en vertrouwen van klanten vormen bijkomende uitdagingen.

2.2. Doelstellingen Retexbel:

Rekening houdend met de economische context stelt Retexbel de volgende (ambitieuze, maar realistische) doelstellingen voorop (zie gedetailleerd overzicht in bijlage 1).

2.2.1. *Stimuleren van de selectieve inzameling via bestaande (straat)inzamelcontainers*

De textielinzameling in België is bij de beste in de EU. De inzameling via **straatcontainers** (van de sociale en private economie) is bij burgers algemeen gekend, 7/7 en 24u/24u bereikbaar en dus zeer efficiënt. Het in stand houden van dit inzamelnetwerk is cruciaal, ondanks de economische context. Het verankeren van de regel van één inzamelpunt per 1000 inwoners in alle gewesten, biedt een sterke garantie om de selectieve inzameling verder te optimaliseren.

Textielinzameling op **recyclageparken**¹ is heel beperkt, niet ingeburgerd, enkel bereikbaar tijdens de openingsuren en bovendien helemaal niet kostenefficiënt. De textielinzameling dient voor de burgers zo gemakkelijk mogelijk te gebeuren, dus inzameling via recyclageparken is allesbehalve optimaal. Deze zijn dan ook niet het preferente inzamelcircuit. Inzameling via recyclageparken zal eerder beperkt zijn¹ en de kosten hiervoor moeten dan ook tot een minimum beperkt worden.

¹ 6% van het totaal Put on Market volgens SPW ARNE studie uitgevoerd door RDC-studie - Bron: Coppens, M., Descos, I., Dulbecco, J. R., Huppertz, T., Michel, F., & Pesnel, S. (2023, februari). Mise en œuvre d'un mécanisme de REP pour les textiles

2.2.2. Groei lokaal hergebruik

De sociale economie zorgt ervoor dat de beste kwaliteit van het selectief ingezamelde textiel via haar kringloopwinkels een tweede leven krijgt. Als gevolg van de opkomst van de goedkope kledij van heel lage kwaliteit, wordt lokaal hergebruik steeds moeilijker. Een stijging van de selectieve inzameling zal zich dan ook niet één op één vertalen in een stijging van het lokaal hergebruik. **Een stijging van lokaal hergebruik vormt dus een grote uitdaging.** Door de private economie en de sociale economie beter op elkaar af te stemmen en te laten samenwerken, kunnen er evenwel extra tonnages richting lokaal hergebruik gaan.

2.2.3. Traceability en compliance garanderen

Textiel dat bestemd is voor **export en hergebruik** (HS 63 09) moet voldoen aan strenge kwaliteitseisen om hergebruik te garanderen. Retexbel zal **structurele onverwachte kwaliteitscontroles** uitvoeren op de balen textiel die geëxporteerd worden met het oog op hergebruik. Dit waarborgt dat dit textiel daadwerkelijk herbruikbaar is in de exportlanden.

Wanneer textiel wordt **uitgevoerd voor recyclage** (HS 63 10), zal Retexbel het textiel **traceren** tot de plek waar het **daadwerkelijk gerecycleerd** wordt, nl. tot de recycleur. Zo kan Retexbel garanderen dat het materiaal gerecycleerd wordt, dat de recycleurs over de nodige vergunningen beschikken en de normen inzake milieubescherming, arbeidsomstandigheden en gezondheid respecteren.

2.2.4. Closed-loop recyclage versterken

De capaciteit van de closed-loop recyclage ("vezel tot vezel") is vandaag zeer beperkt. Maar Europa wil het gebruik van recycled content in nieuwe textielproducten verplichten. Om op termijn hieraan te voldoen, zal de textielindustrie moeten zorgen dat er enerzijds voldoende aanbod van gerecycleerd materiaal is en anderzijds dat er een businessmodel bestaat om te investeren in bijkomende recyclagecapaciteit. Retexbel zal minstens totdat er voldoende vraag is naar recycled content, **de closed-loop recyclage financieel ondersteunen.**

3. Wat mag de samenleving verwachten van Retexbel?

- Focus op samenwerking met alle stakeholders in de hele textielketen:
 - Het eco-organisme wordt een overlegplatform met alle stakeholders om een effectief en efficiënt UPV-systeem te garanderen (zie gedetailleerd overzicht van de concrete invulling van de samenwerking in bijlage 2).
- Focus op selectieve inzameling:
 - Sterke communicatiecampagnes waarbij de burgers worden aangezet om nog meer gebruik te maken van de straatcontainers.
 - Structurele ondersteuning van operationele activiteiten van inzamelaars en sorteercentra zodat de selectieve inzameling gegarandeerd blijft.
- Focus op preventie, lokaal hergebruik en recyclage:
 - Financiële ondersteuning en proefprojecten die leiden tot betere sortering aan de bron, meer lokaal hergebruik, hoogwaardigere recyclage, (afvalpreventie en het toepassen van eco-design, ...)
 - Toepassing van de ESPR-wetgeving inzake gebruik van recycled content in nieuw textiel, herstelbaarheid, herbruikbaarheid, duurzaamheid, ...

4. Wat verwacht Retexbel vanwege de regionale overheden?

- Akkoord over alle basisprincipes zoals hoger uiteengezet.
- Realistische doelstellingen die rekening houden met de actuele economische context, geen gold-plating ten opzichte van de doelstellingen in de buurlanden, zie bijlage 1.
- Het beperken van de kosten voor de beperkte selectieve inzameling via recyclageparken.
- Een gemeenschappelijke/geharmoniseerde uitwerking van de UPV via een ISA.
- Maximale harmonisatie met UPV-systemen uit andere landen en streven naar een “one-stop-shop” op Europees niveau.
- Een sterke handhaving met sancties en strikte naleving van de wetgeving:
 - Controle op illegale inzameling².
 - Level playing field: alle producenten actief in België, ook zij die verkopen via e-commerce en online marktplaatsen, moeten aansluiten bij Retexbel.
 - Opsporen en sanctioneren van “free-riders”.
- Ondersteuningsmaatregelen vanuit de regionale overheden voor de sociale en private economie om de overgangperiode tot de inwerkingtreding en implementatie van de UPV te kunnen overbruggen en het bestaande inzamelnetwerk van straatcontainers te vrijwaren.

² Naar schatting komt 10% van het selectief ingezamelde textiel in handen van illegale inzamelaars die het textiel vervolgens op een onethische manier beheren

5. Conclusie en verdere stappen

De opstart van Retexbel zal in lijn liggen met de implementatie van de Waste Framework Directive. De tijdlijn (cfr. Bijlage 3) omvat diverse stappen die cruciaal zijn om te komen tot een operationele UPV-organisatie in België.

De huidige economische context vormt een grote uitdaging om een effectieve en financieel haalbare UPV op te zetten. Een constructief overleg met alle stakeholders over evenwichtige doelstellingen en financiële incentives, zal de sleutel tot het succes van Retexbel zijn. In afwachting van de inwerkingtreding en implementatie van de UPV dienen de regionale overheden indien nodig de spelers uit de sociale en private economie te ondersteunen.

Bijlage 1: Realistische doelstellingen voor Retexbel

Verhoging van de **selectieve inzameling** ten opzichte van de put-on-market met **10% in de periode 2028-2033**.

Groei van het **lokaal hergebruik** met **10% in de periode 2028-2033**.

Hergebruik in exportlanden:

Er wordt **1 onverwachte kwaliteitscontrole per maand per sorteercentrum** uitgevoerd op textiel dat bestemd is voor hergebruik in exportlanden.

Textiel voor Recyclage:

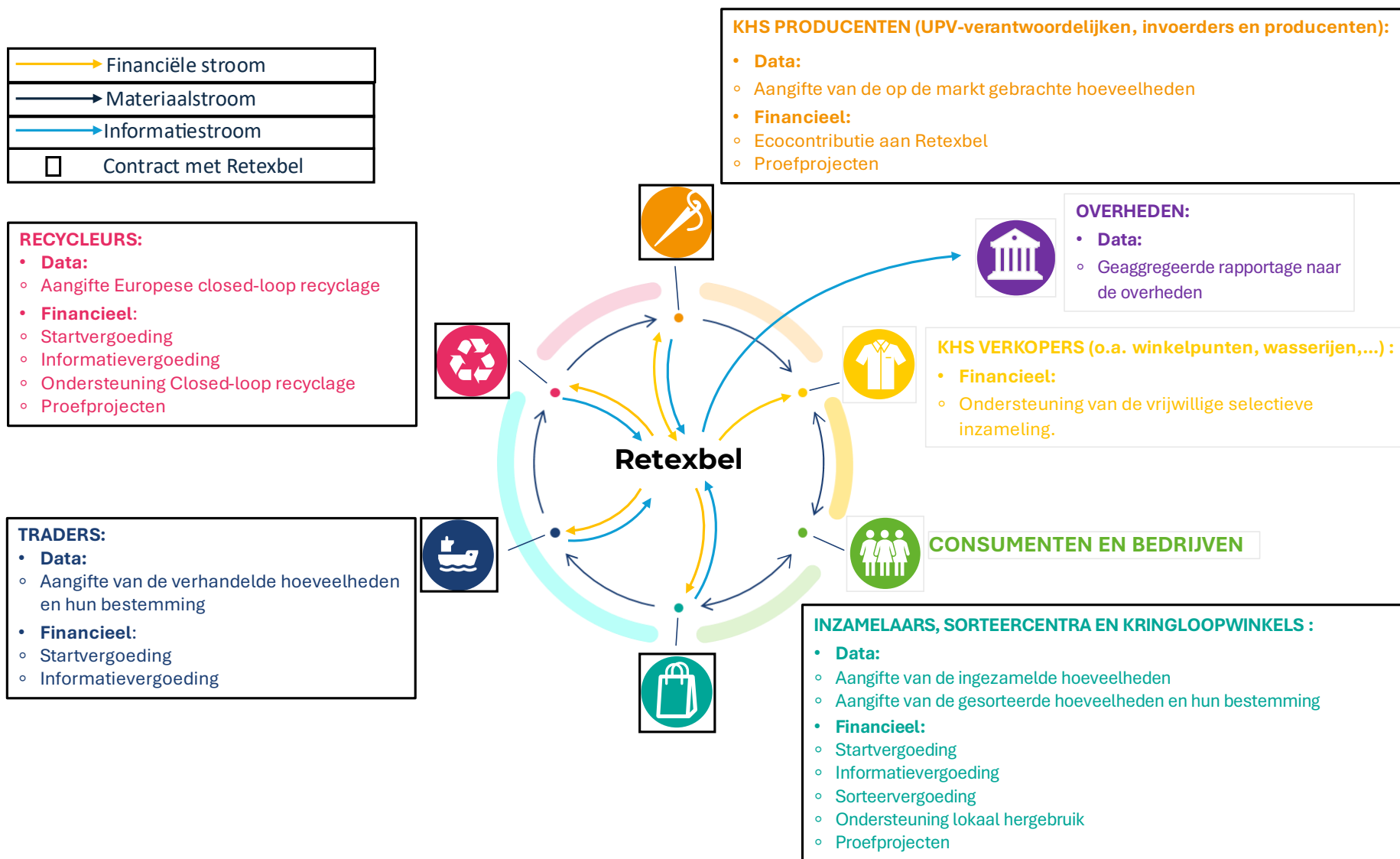
In de periode (2029-2030) 90% van het textielafval voor **recyclage te traceren** tot en met de **eindbestemming**.

Verhoging van de **closed-loop recyclage** met **2%-punt in de periode 2028-2033 ***.

* Inschatting uit RDC-studie: 1% closed-loop recyclage.

Bijlage 2: Het stroomschema van Retexbel

Bijlage 3: Tijdlijn Retexbel

